

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу **Кизимишина Назарія Михайловича**

«Формування регіональної політики розвитку інноваційної діяльності в процесі євроінтеграції»,

представленої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність, мета та завдання дослідження

Сучасному етапу розвитку світової економіки характерна системна інтеграція держав, концентрація міжнародного капіталу, інтеграція світових ринків і глобалізація господарської діяльності. В таких умовах для успішного економічного розвитку найважливішими стають науково-технічні фактори та інтелектуалізація основних факторів виробництва. За висновками зарубіжних та вітчизняних науковців заходи впровадження активної інноваційної політики дозволять зробити потужний технологічний ривок національним компаніям, і забезпечать ще більший розрив по всіх макроекономічних показниках цих країн у порівнянні з іншими. Утворені за допомогою заходів державної підтримки центри інноваційного розвитку мають стати «локомотивами» регіонів та територіальних об'єднань. Саме тому розробка методичного забезпечення процесу формування регіональної політики розвитку інноваційної діяльності та визначення місця регіонів України в європейському просторі є актуальними і затребуваними на даному етапі розвитку національної економіки.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і є складовою теми «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083). В основу дисертації покладено виконані особисто автором теоретико-методичні й практичні розробки щодо проведення аналізу та оцінки стану інноваційної діяльності в регіонах України.

Метою дисертаційної роботи є розробка теоретико-методичного забезпечення формування складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності та визначення місця регіонів України в європейському просторі.

Для досягнення поставленої мети дисертаційної роботи здобувачем було розв'язано такі завдання:

- узагальнено теоретичні аспекти управління розвитком інноваційної діяльності та визначено її вплив на економіку регіонів України;
- проаналізовано інструментарій визначення інноваційності європейських регіонів;
- проведено оцінювання стану інноваційного розвитку регіонів України та визначено їх місце в європейському просторі;
- складено класифікацію регіонів України за ознаками розвитку інноваційної діяльності;
- виявлено та обґрунтовано основні характеристики складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності;
- розроблено методичне забезпечення формування складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності.

2. Новизна наукових результатів, отриманих в дисертації

Аналіз дисертації дозволив виявити низку наукових результатів, котрі в комплексі дають змогу робити висновки про внесок здобувача в формування та розвиток обраного напрямку досліджень. Зокрема, можна стверджувати, що в роботі Кизимишина Н.М.:

- удосконалено методичний підхід до формування складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності. Дана методика дозволила розкрити зміст та особливості основних складових європейської інноваційної політики, що, у свою чергу, забезпечило доцільність їх імплементації у регіональну економічну систему України;
- удосконалено методичний підхід до групування регіонів України за ознакою стану розвитку інноваційної діяльності. Даний підхід охоплює

показники, що притаманні національній статистичній звітності, що дає змогу інтеграції інформації щодо ступеня інноваційності кожного регіону в означеному проміжку часу у інвестиційне середовище країн-членів ЄС;

- отримали подальшого розвитку динамічна класифікація регіонів України, яка має у підґрунті методику RIS. Це дозволило ідентифікувати регіони-лідери за рівнем інноваційного розвитку шляхом використання максимально наближених до європейської практики показників національної статистики;

- отримали подальшого розвитку визначення сутності та змісту поняття «регіональна політика», яке враховує оцінювання розвитку інноваційної діяльності з боку органів місцевого самоврядування та інструментарій реалізації стимулюючого впливу з метою підвищення конкурентоспроможності регіону в європейському просторі;

- отримали подальшого розвитку визначення впливу інноваційної складової на результати економічної діяльності в регіонах України, яке ґрунтується на результатах регресійного аналізу та доводить, що інноваційна складова має незначний вплив на економіку регіонів загалом, а останні чотири роки має місце тенденція до скорочення цього впливу;

- отримали подальшого розвитку методичний підхід до оцінювання стану інноваційного розвитку регіонів України, який адаптовано до Регіонального інноваційного таблоїду країн ЄС шляхом розрахунку індексу ПІРІ (підсумкового індексу регіональної інноваційності) та є основою формування регіональної політики розвитку інноваційної діяльності.

3. Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій

Дисертація Кизимишина Н.М. є завершеним результатом теоретичного узагальнення та ідентифікації сутності регіональної політики розвитку інноваційної діяльності, а також розробки науково-методичних підходів до кількісного оцінювання рівня інноваційного розвитку регіонів України.

Отримані здобувачем результати дослідження ґрунтуються на вивченні передової світової та вітчизняної практики управління інноваційним розвитком на

регіональному та національному рівнях, що уможливило провести зіставлення європейських методик оцінки інноваційного розвитку з вітчизняною практикою та наявною інформаційною базою.

Основні положення, які виносяться на захист, було отримано завдяки використанню можливостей і переваг методів узагальнення, аналізу та порівняння – для структурування понятійного апарату; контент-аналізу – для уточнення сутності поняття «регіональна політика», економіко-статистичні методи – для обробки статистичних даних; графічні та графоаналітичні методи – для наочного подання результатів; порівняльного аналізу – для визначення місця регіонів України у європейському регіональному просторі за ознакою інноваційності; методи системного аналізу та синтезу – для дослідження процесів формування складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності; метод динамічної таксономії – для вивчення процесів, що мають місце у ході регіонального розвитку, зокрема, у інноваційній сфері; кластерного аналізу – для групування регіонів України за рівнем розвитку інноваційної діяльності.

В процесі постановки задач дослідження здобувачем узагальнено результати наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з регіональної економіки, інноваційного розвитку, економічного аналізу та економіко-математичного моделювання.

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, інструкції міністерств та відомств України, міжнародних організацій, статистичні дані Державної служби статистики, дані Всесвітнього банку, вітчизняних та міжнародних рейтингових агентств, а також електронні видання та публікації за темою дослідження.

Наукові положення, висновки і рекомендації, які представлені в дисертаційній роботі Кизимишина Н.М., мають належний рівень обґрунтованості.

4. Стиль викладення дисертації та автореферату

Дисертацію та автореферат дисертації, які подано до розгляду, характеризує науковий стиль та логічність викладення основних результатів дослідження. В дисертації аргументовано розкрито усі положення та результати, що

характеризують наукову новизну та практичну цінність і виносяться автором на захист.

Дисертація викладена грамотно, з дотриманням вимог, що висуваються до кандидатських дисертацій, є цілісною науковою працею. Назва дисертації повністю відповідає її змісту.

5. Відповідність автореферату змісту дисертації

Автореферат належним чином відображає зміст дисертації та її основні висновки. У авторефераті розкрито основні результати, отримані в процесі досліджень, ступінь новизни розробок та висновки.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. Суть викладених матеріалів в авторефераті та основні положення дисертації є ідентичними.

6. Оцінка публікацій

Основний зміст роботи опубліковано у 11 друкованих наукових працях загальним обсягом 4,4 друк. арк., серед яких: 2 статті – у виданнях іноземних держав та виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 4 статті – у наукових фахових виданнях та 5 публікацій за матеріалами конференцій.

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам, що стосуються основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Дисертація є самостійно виконаною та завершеною роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують конкретне науково-практичне завдання, а саме – теоретичне узагальнення підходів до диференціації регіонів за характеристиками інноваційної діяльності та розробка методичного забезпечення оцінювання рівня її розвитку в регіонах України. Дисертаційна робота логічно структурована і дозволяє чітко визначити як теоретичні і методичні напрацювання здобувача, так і практичну спрямованість окремих

результатів проведених наукових досліджень.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, що встановлені до кандидатських дисертацій.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 176 найменувань і додатків. Основний зміст дисертації викладено на 161 стор. Робота містить 41 таблицю (з них 5 займають 7 повних стор.) та 17 рисунків.

8. Теоретичне та практичне значення

З теоретичної точки зору цінність представляють наступні результати роботи:

- узагальнено теоретичні аспекти управління розвитком інноваційної діяльності та визначено її вплив на економіку регіонів України;
- проаналізовано інструментарій визначення інноваційності європейських регіонів;
- проведено оцінювання стану інноваційного розвитку регіонів України та визначено їх місце в європейському просторі;
- сформовано класифікацію регіонів України за ознаками розвитку інноваційної діяльності;
- виявлено та обґрунтовано основні характеристики складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності.

Практичну цінність представляють:

- запропоновано з урахуванням наявної статистичної бази методичний підхід до оцінювання стану інноваційного розвитку регіонів України, який адаптовано до Регіонального інноваційного таблоїду країн ЄС шляхом розрахунку індексу ПІРІ;
- сформовано методичне забезпечення формування складових регіональної політики розвитку інноваційної діяльності.

Запропоновані у дисертації підходи за умови їх подальшого розвитку та удосконалення з урахуванням, в т.ч. зауважень і пропозицій, зроблених в даному відгуку, мають всі підстави бути визнаними такими, що є придатними для розробки системи моніторингу рівня інноваційного розвитку регіону, а також виявлення основних причинно-наслідкових комплексів, які формують такий розвиток.

Згідно з поданими до дисертації довідками про впровадження, матеріали дисертації Кизимишина Н.М.:

1. Впроваджені в роботу Департаменту промисловості та інфраструктури Івано-Франківської облдержадміністрації (довідка № 02.1-23/154 від 17.02.2016 р.).

2. Використовуються в навчальному процесі при викладанні курсів «Регіональна економіка», «Прогнозування соціально-економічних процесів», «Інноваційна економіка» на економічному факультеті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка № 01-15/03/68-1 від 18.01.2016 р.).

До кола потенційно зацікавлених в результатах подібних досліджень суб'єктів слід віднести міжнародні рейтингові агенції, консалтингові компанії, органи державної влади та місцевого самоврядування регіонів.

9. Перелік виявлених недоліків та зауважень до дисертації

Вивчення дисертаційної роботи та автореферату дисертації дали можливість відмітити наступні недоліки та дискусійні положення:

1) потребує глибшого обґрунтування сукупність показників, які здобувач рекомендує використовувати для визначення рівня інноваційного розвитку регіонів України;

2) результати дослідження інноваційного розвитку регіонів доцільно було б провести на основі аналізу інформації більшого відрізка часу, а не тільки за період 2009-2013 рр., що, на думку автора, характеризується усталеним розвитком економіки країни;

3) в роботі варто було би чітко вказати – з наведенням формульного апарату, яким чином автор проводить розрахунок агрегатного показника у регіональному дослідженні Regional Innovation Scoreboard [RIS] (стор. 85-87);

4) для усунення та зменшення регіональної асиметрії інноваційного розвитку автор визначає чинники посилення цих диспропорцій (рис. 3.2, стор. 121). Така класифікація чинників тільки б виграла, якби в ній були враховано також фактори географічного, природно-ресурсного, політичного, виробничо-технологічного характеру;

5) в результаті аналізу національного та світового досвіду формування регіональної політики автором запропоновано порядок реалізації організаційних заходів щодо формування регіональної політики (рис. 3.5, стор. 139). Потребують конкретизації відповідно до теми дисертаційної роботи і методичних засад реалізації регіональної політики розвитку інноваційної діяльності в процесі євроінтеграції окремі його етапи.

10. Висновок по дисертації

Виявлені і перелічені недоліки та зауваження до дисертації в цілому не знижують теоретичної та практичної цінності отриманих результатів. Представлена до захисту дисертаційна робота «Формування регіональної політики розвитку інноваційної діяльності в процесі євроінтеграції» виконана на високому науковому та професійному рівні. Вона відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» № 567 від 24 липня 2013 р. щодо кандидатських дисертацій. Роботу слід визнати завершеною науковою працею, котра виконана особисто автором, містить науково-обґрунтовані теоретичні і практичні результати, характеризується логікою та послідовністю викладу результатів проведених здобувачем досліджень. Основні результати дисертації опубліковані у наукових фахових та зарубіжних виданнях.

Автореферат дисертації за своїм змістом відображає основні положення дисертаційної роботи.

Оцінюючи дисертаційну роботу Кизимишина Н.М., треба зауважити, що вона присвячена докладному вивченню актуальної в сучасних умовах теми, відзначається високим теоретичним і практичним рівнем. Актуальність обраної теми дисертації, рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, наукова новизна отриманих результатів та повнота викладу в опублікованих працях повністю відповідають вимогам до кандидатських дисертацій.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05.

В зв'язку з цим, вважаю, що автор дисертації, Кизимишин Назарій Михайлович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри туризму та рекреації
Мукачівського державного університету

В.В. Папп

Підпис Папп В.В. засвідчую
Учений секретар Мукачівського державного університету

Н.М. Смочко

